

Mindenki szennyezi, de ki kényezteti?

A Tisza sorsa – és balsorsa

A cián-, majd az azt követő nehézfém-szennyezés kapcsán derült fény arra, hogy nem sokat tudunk a Tiszáról, így azt sem tudtuk pontosan felmérni, milyen károk keletkeztek. Az akkori döbönben sem volt azonban elegendő ahhoz, hogy bármi is történjen a védekezés érdekében.

A Tiszáért – a Tiszáról címmel rendezett konferenciát a Magyar Természettudományi Társulat és az MTA Szegedi Területi Akadémiai Bizottság Természetvédelmi és Ökológiai Munkabizottsága. Az ülés a 2000 elején bekövetkezett rendkívül súlyos tiszai vízszennyezéssel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott.

Dr. Gönczy János kormánybiztos bevezető előadásában kijelentette: az akkor kitűzött tervekben igen kevés valósult meg.

A Tiszát ért ökológiai katasztrófa bekövetkezése után ígérték, hogy megteremtik környezeti biztonságunkat, rehabilitációs programot dolgoznak ki és az egész Tisza-menti térséget egy gazdasági egységként kezelő fejlesztési programot indítanak el. Ebből Gönczy János kormánybiztos bevallása szerint is nagyon kevés valósulhatott meg az elmúlt egy év során. Ennek oka, hogy az államigazgatási apparátuson belül az érdekek és célok egyeztetése nem volt sikeres. A problémát jól szemlélteti a revitalizációs program, melynek célja a sérült ökológiai rendszer rendbehozatala lenne. A folyó újbóli benépesítésének alapja csak új vizes élőhelyek megteremtése lehet a holtágakban és a kubikok-

Dr. Gönczy János arra kérte a konferencia résztvevőit, hogy tegyenek a kérdést övező közöny ellen. (Fotó: Schmidt Andrea)

ban. A hullámterekkel kapcsolatos vízügyi érdek azt kívánja, hogy a magas vizeket gyorsan vezesse le, a mezőgazdasági azt, hogy alkalmas legyen a művelésre ez a földterület, a természetvédelmi pedig azt, hogy ott háborítatlan maradjon az élővilág. Ezeket az érdekeket kellene végre összehangolni. Csak tervek és elképzelések fogalmazódtak meg eddig. Elsőként az, hogy meg kellene kötni egy öt nemzetet összefogó nemzetközi ökológiai védelmi egyezményt, amely a vízgyűjtő terület egészére vonatkozna. Ehhez kapcsolódhatna egy román, ukrán, szlo-

vák, magyar, jugoszláv szaktörzsből álló, tárcáktól független intézet. Másodsorban fejleszteni kéne a nemzetközi monitoring-hálózatot, mert a mostani risztórendszer nem elégíti ki az igényeket. Forrás erre nincs, talán valamilyen EU támogatásból sikerülhetne megvalósítani.

Elkészült a további lehetséges szennyezőforrások felmérése. A Románia által felsorolt 24 üzem és telep közül 8 az, melyeknek modernizálása sürgős lenne. Amíg ez a közel 10 millió dolláros beruházás nem történik meg, addig Magyarország és a Tisza környe-

zeti biztonsága nem jobb, mint amilyen a ciánszennyezés kor volt. Az Aurul ülepítő tavában minimális fejlesztés történt az elmúlt évben. A mellette lévő többi ülepítő tó sem biztonságos. A borsabányai meddőhányóból érkezett nehézfém-szennyezés kicsinek mondható, az akkorinál kétszer, háromszor súlyosabbra számíthatunk egy esetleges következő szerencsétlenség során. Úgy tűnik, Magyarország csak a szennyezés megjelenésekor gondol a fenyegető veszélyre. A védekezés kérdése nem megoldott. A kérdés vízügyi vonatkozásairól és a további fel-

adatokról dr. Török Imre György, az Alsó-Tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság főmérnöke szólt. A nemzetközi jogi szabályozás hiánya is akadály a tisztítókészítéssel kapcsolatban. A Tisza komplex vizsgálata alapján készülni majd el egy új Vásárhelyi-terv, mely a töltésemelés alternatíváját azzal foglalkozik, hogyan lehetne az árvízszintet csökkenteni. Ha folyóknak védelméről beszélünk, mi se nagyon dicsekedhetünk: Makó, Szeged és több település szennyvize tisztítatlanul folyik bele a már nem igazán szöke Tiszánkba.

Wagner Anikó

A víz világa – a Vadasparkban

Március 22-ét 1993-ban nyilvánította a víz világnapjává az ENSZ stockholmi kongresszusa. E napon arra hívták föl világszerte a figyelmet, hogy az édesvíz nagy kincs, amelynek oltalma mindenki kötelessége. A Szegedi Vízmű Kft. két napon, március 22-én (vagyis ma), és március 25-én (vasárnap), a Szegedi Vadasparkkal közös rendezvényeken emlékezik meg a világnapról.

Március 22-én az iskolások a főszerep: a diákok képzelletbeli hajóutazáson vehetnek részt, s közben fontos tudnivalókat hallhatnak a víz tulajdonságairól, minőségének vizsgálatáról, az ivóvízről, halakról, vízi rovarokról és növényekről. Mikroszkóppal kukkanthatnak be egyetlen vízcsepp élővilágába, megismerhetik Szeged termál- és ásványvízkincseit. Fölvárolják előtűnik a tiszai ciánszennyezés következményeit, s hallhatnak a Sancer-tavak madárvilágáról is. A programot játékos vetélkedő teszi élvezetesebbé. A vizek világában a Szegedi Vízmű Kft., a vadaspark, a Kiss Ferenc Csongrád Megyei Természetvédelmi Egyesület (Csetete), a Szegedi Fürdő és Hőforrás Vállalat, valamint a Tisza-Szamos Kormánybiztos Iroda munkatársai kalauzolják a diákokat. Március 25-én, szombaton a családokat várják a vadasparkban: a szülőkkel érkező gyerekeket a világnaphoz hasonló program várja. Bővebb fölvilágosítást a 443-592-es telefonszámon kérhetnek.

Domaszéki krumpliból főtt a gulyás Beregben

Árvízkárosultakhoz ment a konvoj

Libasorban vitték a tele zsákokat a teherautóra. (Fotó: Karnok Csaba)

Több mint 700 ezer forint értékben vitték élelmiszereket és tisztítószerkeket a domaszéki a gulácsi, illetve tarpai árvízkárosultaknak. A zöldségfélékkel és mosóporral megrakott járművek tegnap hajnali két órakor indultak, hogy már délben domaszéki krumpliból rotyoghasson a gulyás a szabocsi bográcsokban.

Mintha a dorozsmai nagy-bani piac költözött volna kedd este Domaszékre. A polgár-

mesteri hivatal előtt zsákokban állt a krumpli, a répa, a káposzta, ládában pirosított az alma. A helyi gazdák összefogásának köszönhetően több mint 700 ezer forintnyi zöldségféle, liszt, étolaj, mosópor és hypo gyűlt össze. A megrakott három mikrobusz és a két teherautó tegnap hajnali két órakor indult el, hogy eljuttassa az árvíz sújtotta Tarpára és Gulácsra az adományokat.

– Elcsuklott a hangja gulácsi kollégámnak, Siket Sándornak, mikor felajánlottam

neki segítségünket – mondta Börcsök Lajos domaszéki polgármester. A beregi falu első embere először el se akarta hinni, hogy az ország túlsó végéből, Csongrád megyéből is gondolkodnak rájuk. Elárulta, hogy már annyi krumplijuk sincs, hogy a munkásoknak ebédet főzzenek.

Börcsök Lajos személyesen járta körbe a gazdákat, hogy adakozzanak. A domaszékiek előtt nem ismeretlen a vizes baj. Tavaly belvíz pusztított a településen, így átértézték a szabocsiak szerencsétlen

helyzetét. Kedd este negyven mázsa burgonyát, 18 mázsa almát, tíz zsák répát, tíz mázsa káposztát és ötszáz csomó retket hordtak össze. A zöldségfalok mellett még 350 liter ásványvíz, 100 liter étolaj, 150 kiló liszt, 110 kiló cukor, illetve konzervek, tisztító-, fertőtlenítő- és mosószerek várták a rakodást.

Hajnali két órakor felbőgött az öt motor és a polgármester, az alpolgármester, Vajás Imre, illetve Juhász László, Dobó József, Száraz Péter vezette kocsik elindultak a több mint 450 kilométeres útra.

– A másfél tonnás teherautóra pakoltuk többek között a zsákos terményeket – mondta Juhász László. A fehér jármű sofőrje már katonaként is segédkezett árvíznél. Dobó József is felkészítette mikrobuszát a hosszú útra. A ládákat rendezte éppen. Neki is van árvizes tapasztalata. Tisztaugnál erősítette a gátat. Nemcsak élelmiszerekkel és tisztítószerrel segítene a bajba jutottakon. Sóki Károly plébános pénzt és ruhát gyűjt, amit a későbbiekben visznek el a rászorulóknak.

A domaszéki szállítmány sikeresen eljutott Szabolcsba. Tarpán közel háromszáz maradtak fedél nélkül. Szinte mindenüket elvitte a víz. Könnyes szemekkel bontogatták a zsákokat, s már pucolták is a gulyáshoz a krumplit.

Kormos Tamás

A víz az úr

Bár csaknem minden reggel egy világnapra ébredünk, közülük talán mégis a víz az első, mert nélküle élet sincsen. E közhelyszámba menő megállapításon kicsit eltűnődhetünk, ha legalább futólag komolyan vesszük a borúlátó kutatók jóvondolását, amely szerint a légkör fölmelegedése és a túlnépesedés miatt az emberiségnek több mint fele 2025-re ivóvíz nélkül maradhat.

A „kék bolygó”-nak is nevezett Föld kétharmadát borító víznek ugyanis mindössze két és fél százaléka édesvíz, ennek is jó része megfagyva áll a sarkvidékeken. A növekvő népesség pedig mind több vizet használ el: 1960-ban még „csupán” 1250 milliárd köbméter vizet fogyasztott – néhány éven belül megkétszerezzük ezt a számot.

S bár az utóbbi években takarékosabban bánunk a vízzel, nem árt tudnunk, hogy átlagosan 140 liter vizet használunk el naponta: egyetlen mosogatással 40 liter, tusoláskor 75–95 liter, mosásnál 120 liter vizet fogyasztunk el.

Persze az sem jó, ha túl sok víz zúdul a nyakunkba. A Tisza már menetrendszerűen önt el mind nagyobb területeket. A tengerré szélesedő, hőmpölygő, eziüstös áradat láttán sokunknak eszébe jutottak Petőfi sorai. Szeged pedig talán minden településnél jobban tudja, mekkora ereje van a víznek...

Mondhatjuk erre, a Tisza folyó-, s nem ivóvíz. Csak-hogy a szegediek még bő száz éve is a Tisza vizét itták, s a városvezetés csak 1894-ben határozta el a vízellátó rendszer kiépítését. De nem is kell évszázados időutazást tennünk: a Tisza szerelmesei még a hatvanas években is kortyoltak az akkor még mindig tiszta vizű folyóból.

Aztán egyre több szenny került a mind zavarosabbá váló Tiszába, amelyből nemhogy inni, de benne évek óta fürödni is tilos volt.

Végül, mint valamely sorstragédia csúcspontján, jött a cián, amely meggyalázta, s csaknem megölte a folyót.

Krúdy álmoskönyve nem sok jót mond a vízről. Az álomképekben megjelenő víz jelez bűbánatot, betegséget, öregséget és halált, nagy fáradtságot és irigységet. Igaz, egy bekezdés szerint vízparton járni szeretőknek öröm, házásoknak viszont már rosszat jelent – úgy látszik, a hagyomány szerint a két állapot kizárja egymást.

Az idei világnapon tehát, amikor a tavalyi tiszai tragédiára már mint rossz álmra emlékezünk, tekintünk úgy az élet vizére, mint ritka kincsre, amelyet meg kell óvnunk pocskelóktól és szennyezőktől egyaránt.

Nyilas Péter

DOMUS ÁRUHÁZ

A FOTEX CSOPORT TAGJA

ZALANÁPOK

A DOMUS ÁRUHÁZBAN

A Zala Bútorgyár minden terméke április 28-ig 20% árengedménnyel vásárolható, illetve rendelhető meg. A kedvezmény hitelre történő vásárlás esetén is érvényes. Nyitva tartás: H-P: 9-18-ig, szo.: 10-13-ig. Cím: Domus Áruház, Szeged, Dugonics tér 8-9.

Fülbevalók 2730 Ft/pártól Gyöngysorok

„Kora Ékszer” – A Hipermarket folyosóján Tel.: 06-20/92-14-403 Szegeden a legjobb áron.

10%-40%

ARANY, EZÜST, GYÖNGY ÉKSZER

történelmi felvásárlás már 1500 Ft (ha nálunk levásárolja) fényképről medálkészítés és más gravírozások ékszerjavítás ékszerkészítés hozott anyagból

Szegeden a legjobb áron.

Arany Laguna Szeged, Mikszáth K. u. 21. Tel.: 327-372

Ékszergarnitúrák már 3900 Ft/g-tól

Gyűrűk 3510 Ft/db-tól Medálók 960 Ft/db-tól